

CUPRINS

INTRODUCERE	6
I. OBIECTUL STUDIULUI ȘI PREZENTAREA CORPUSULUI	
1. PROCEDEE ȘI MĂRCI ALE ACTIVITĂȚILOR DE FORMULARE ÎN FRANCEZA L2.....	12
1.1. PROCEDEE ȘI MĂRCI ALE ACTIVITĂȚII DE VERBALIZARE,,.....	15
1.2. PROCEDEE ȘI MĂRCI DE REFORMULARE.....	20
1.3. EVALUĂRI ȘI COMENTARII METADISCURSIVE.....	25
1.4. CONCLUZIE.....	28
2. PREZENTAREA CORPUSULUI	
2.1. CORPUSURI DE FRANCEZĂ L2 : PUNERE ÎN PERSPECTIVĂ.....	29
2.2. CORPUSURI DE FRANCEZĂ L2 ALE TEZEI NOASTRE	31
2.2.1. CORPUS PERSONAL DE FRANCEZĂ L2.....	31
2.2.2. CORPUS PRELUAT DIN BAZE DE DATE ELECTRONICE.....	35
2.3. CONCLUZIE.....	38
II. CADRUL TEORETIC ȘI METODOLOGIC GENERAL	
1. ACTIVITĂȚILE DE FORMULARE LA INTERSECȚIA MAI MULTOR ABORDĂRI	
1.1. ABORDĂRI PSIHOLINGVISTICE.....	40
1.1.1. ABORDĂRI MODULARE ALE ELABORĂRII DISCURSULUI.....	40
1.1.2. ABORDĂRI ALE FLUENȚEI.....	42
1.1.3. ALTE STUDII PSIHOLINGVISTICE.....	44
1.2. ABORDĂRI LINGVISTICE.....	45
1.2.1. ABORDĂRI LINGVISTICE ALE MĂRCILOR DE EZITARE ÎN FRANCEZA L1.....	45
1.2.2. ABORDĂRI LINGVISTICE ALE MĂRCILOR DE EZITARE ÎN FRANCEZA L1.....	51
1.3. ABORDĂRI ALE ANALIZEI DISCURSULUI	53
1.4. ABORDĂRI INTERACȚIONALE.....	55
1.4.1. ASPECTE INTERACȚIONALE ALE FUNCȚIONĂRII MUNCII DE FORMULARE	55
1.4.2. CONTRIBUȚII LA STUDIUL REFORMULĂRIILOR.....	59
1.4.3. CONTRIBUȚII LA STUDIUL ACTIVITĂȚILOR METALINGVISTICE ÎN INTERACȚIUNEA DINTRE NATIVI ȘI NENATIVI.....	61
1.5. ABORDĂRI ÎN DIDACTICA LIMBII FRANCEZE CA L2.....	62
1.6. CONCLUZII.....	66
2. CADRUL TEORETIC ȘI METODOLOGIC SPECIFIC AL CERCETĂRII.....	69

III. ANALIZA SECVENȚELOR DE INTERCOMPREHENSIVNE (S.I.)

1. METODE DE « TRAVAIL LEXICAL » ȘI SECVENȚE DE INTERCOMPREHENSIVNE.....	76
2. SECVENȚELE DE INTERCOMPREHENSIVNE ÎN LUMINA CORPUSULUI.....	79
2.1. TIPURI DE FORMULARE MEDIATĂ.....	79
2.2. SECVENȚE DE «ACHÈVEMENT INTERACTIF».....	86
2.3. SECVENȚE EMINAMENTE EXPLICATIVE.....	94
2.4. SECVENȚE ESENȚIALMENTE ANALITICE.....	105
2.5. SECVENȚE DE EVALUARE ȘI DE COMENTARII METADISCURSIVE.....	110
3. CONCLUZII.....	123

IV. ANALIZA ACTIVITĂȚILOR DE FORMULARE ÎN SECVENȚELE PREDOMINANT NARATIVE (S.N.)

1. CÎTEVA PRECIZĂRI TEORETICE	129
2. SECVENȚELE PREDOMINANT NARATIVE ÎN LUMINA CORPUSULUI.....	130
2.1. SECVENȚELE PREDOMINANT NARATIVE DIN CORPUSUL <i>GIURGIU</i>	130
2.2. SECVENȚELE PREDOMINANT NARATIVE DIN CORPUSUL <i>SALFORD</i>	143
2.3. ÎNTRE NARAȚIUNE ȘI DESCRIERE.....	150
3. CONCLUZIE.....	168

V. ANALIZA ACTIVITĂȚILOR DE FORMULARE ÎN SECVENȚELE PREDOMINANT ARGUMENTATIVE (S.A.) ȘI EXPLICATIVE (S.E.)

1. CÎTEVA PRECIZĂRI TEORETICE.....	173
2. SECVENȚELE PREDOMINANT ARGUMENTATIVE ȘI EXPLICATIVE ÎN LUMINA CORPUSULUI.....	174
2.1. ANALIZA SECVENȚELOR PREDOMINANT ARGUMENTATIVE	174
2.2. ANALIZA SECVENȚELOR PREDOMINANT EXPLICATIVE	194
3. CONCLUZIE.....	203

VI. ANALIZA ACTIVITĂȚILOR DE FORMULARE ÎN SECVENȚELE PREDOMINANT DESCRIPTIVE (S.D.)

1. ANALIZA SECVENȚELOR DESCRIPTIVE : CORPUS <i>GIURGIU</i> ET <i>BIELEFELD</i>	206
2. ANALYSE SECVENȚELOR DESCRIPTIVE : CORPUS <i>SALFORD</i>	218
3. CONCLUZIE.....	227

CONCLUZII GENERALE	230
---------------------------------	-----

BIBLIOGRAFIE	241
---------------------------	-----

Cuvinte cheie

franceza l2, operații de elaborare a enunțurilor, interacțiune, fenomene de ezitare, secvențe narrative, secvențe argumentative, secvențe descriptive

Rezumat

Această lucrare analizează activitățile de formulare într-un corpus oral de franceză L2 în context academic. Noțiunea de *travail de formulation* (TdF) am preluat-o din lucrările lui Annick-Mary Morel et al. (1998, 2002, 2006) și a lui Elisabeth Gülich et Thomas Kotschi (1983, 1987, 1995) dar în zilele noastre aceasta este larg vehiculată în lingvistica francezei vorbite. În urma acestor lucrări, am întrebuințat noțiunea de *travail de formulation* în dreptul unei serii de fenomene eterogene precum *euh* de ezitare, pauza, alungirea vocalică, repetiția, *le faux-départ*, reformularea și comentariile metadiscursive, care apar în discursul oral spontan al vorbitorilor ca indicii ale procesului de formulare sau ca indicii ale eforturilor de elaborare a discursului de către vorbitor.

Cercetarea de față este bazată pe o diversitate de corpusuri de franceză L2: corpusuri provenite din înregistrări personale efectuate la Facultatea de Litere din Cluj, Universitatea Babeș-Bolyai, în 2010 și 2012 (corpus *Giurgiu* 1, 2 et 3) și corpusuri provenite din baze de date accesibile pe Internet: corpusul *Bielefeld* (<http://clapi.ish-lyon.cnrs.fr/>) și corpusul *Salford* (<http://www.flloc.soton.ac.uk/>).

Un alt capitol important este consacrat prezentării contribuțiilor care tratează activitățile de formulare și care se încadrează în abordări diferite: psiholingvistice, lingvistice, abordări ale analizei discursului, abordări interacționale și didactice. Am conchis asupra necesității de a articula studiul dimensiunii psiholingvistice a fenomenelor ce țin de activitatea de formulare cu studiul funcționării acestor fenomene în cadrul interacțiunii.

În ceea ce privește cadrul teoretic în care ne situăm cercetarea, acesta se bazează în principal pe teoria activităților de formulare dezvoltată de E. Gülich și Th. Kotschi (1983, 1987, 1995) et și pe modelul de analiză al producțiilor orale în *paragrafe intonative* de către M.-A. Morel și L. Danon-Boileau (1998). Acestea sunt modelele care au inspirat demersul metodologic pe care l-am adoptat în analizarea corpusului.

În ceea ce privește prima secțiune de analiză, care este și cea mai amplă (în jur de 80 de secvențe interacțional-discursive supuse analizei), aceasta este consacrată analizei secvențelor de « *travail lexical* ». Am acordat o atenție particulară examinării secvențelor unde vorbitorii gestionează probleme de elaborare sau înțelegere, care, într-un fel sau altul, sunt legate de lexic. Capitolul cuprinde de asemenea o analiză a metodelor pe care studenții le folosesc atunci când nu cunosc un cuvânt în limba țintă, fie că e vorba de metode de « *formulation médiate* » (Lüdi :

1987), la care vorbitorii recurg ei înșiși pentru a eluda un cuvânt necunoscut sau de metode de solicitare a ajutorului, prin care aceștia solicită ajutorul interlocutorului/interlocutorilor. Analiza corpusului indică că în situațiile de dificultate lexicală, vorbitorii corpusului nostru apelează la toate cele 11 tipuri de formulare mediată identificate de G. Lüdi (1987) și anume : *formularea provizorie, formularea vagă, formularea nedeterminată, formularea neterminată, formularea prin neocodaj, formularea cumulativă, formularea transcodică, definiția, comparația, explicațiile etimologice și cunoștințele enciclopedice*. Criteriile care ghidează alegerea unui anume tip de formulare mediată par să fie legate de tipul de dificultate lexicală întâlnită și de eficacitatea contextuală a metodei folosite dar aceasta rămâne o chestiune de aprofundat.

O altă axă de cercetare privește secvențele de intercomprehensiune care sunt în același timp *secvențe cu potențial achizițional* (SPA) (de Pietro, Matthey et Py : 1989), adică secvențe prin care vorbitorul nenativ își însușește cunoștințe în limba țintă prin interacțiunea cu vorbitorul nativ sau expert. Astfel, am putut conchide că interacțiunile în tandem reprezintă un cadru extrem de favorabil derulării activităților metalingvistice având astfel un mare potențial de achiziție, ceea ce recomandă exploatarea lor în programul de studiu al limbilor străine la universitate.

Analiza fenomenelor ce țin de procedeele de formulare este întreprinsă în capitolele următoare în dreptul a patru secvențe discursive produse în interacțiune, și anume : secvențe predominant narrative, secvențe predominant argumentative și explicative și secvențe predominant descriptive.

Am constatat astfel că secvențele descriptive sunt cele mai favorabile pentru apariția fenomenelor de co-enunțare (în accepțiunea lui Jeanneret 1999) în toate tipurile de corpus examinate. Aceasta se datorează faptului că, în cadrul secvențelor descriptive, procedeele de calificare sau de caracterizare sunt realizate în mod alternativ de către partenerii de interacțiune.

Comparând cele trei tipuri de secvențe discursive din punctul de vedere al numărului mărcilor de ezitare, am constatat că secvențele predominant argumentativ-explicative înregistrează cel mai mare număr de mărci de ezitare (243 ocurențe). Cu un număr de 210 ocurențe de mărci de ezitare, secvențele de tip narativ se găsesc pe poziția a doua. În sfârșit, cu un număr de 155 de ocurențe, secvențele de tip descriptiv se situează pe ultima poziție. Dacă considerăm că numărul de ezitări, printre altele, este un indicator al dificultăților de formulare (pe plan cognitiv, lingvistic și discursiv), atunci putem afirma că, cel puțin în ceea ce privește producțiile analizate, operațiile de argumentare ridică cele mai mari dificultăți în timp ce operațiile descriptive ar fi mai ușor de efectuat.

În ceea ce privește frecvența de apariție a principalelor mărci de ezitare, aceasta diferă de la un tip de secvență discursivă la altul. Marca *eah* de ezitare numără cele mai multe ocurențe în secvențele narative și în secvențele descriptive în timp ce în secvențele argumentative și cele explicative alungirea vocalică e pe primul loc. În secvențele narative, alungirea vocalică ocupă poziția a treia iar în secvențele descriptive, poziția a doua. Repetiția ocupă poziția a doua în secvențele narative și poziția a treia în secvențele argumentative, explicative și descriptive. Având cele mai puține ocurențe, autocorectările și « les faux-départs » ocupă întotdeauna pozițiile finale.

Observarea locului unde mărcile de ezitare se inserează în cadrul paragrafului intonativ indică similitudini între producțiile orale din franceza L1 și producțiile orale din franceza L2, dintre care dorim să amintim:

- prezența extrem de frecventă a mărcii *eah* de ezitare pe lângă ligatorii preambulului de genul « et », « puis », « alors », « donc »;
- recursul frecvent al vorbitorilor la *repetiția* dispozitivului rematic (care poate să fie structura cu prezentativul *c'est*, existențialul *il y a* sau un verb plin);
- participarea mărcii *eah* de ezitare la construirea progresivă a sintagmelor verbale în cadrul remelor;
- raportul direct între lungimea preamburilor și a remelor și frecvența de apariție a mărcilor de ezitare;
- majoritatea autocorectărilor sunt de natură gramaticală (fonetică sau morfo-sintactică : alegerea genului predeterminantului substantivului, alegerea auxiliarului, etc.);
- rolul primordial al reformulărilor cu ajutorul cărora vorbitorul poate salva o construcție morfo-sintactică demarată greșit, poate aduna corect frânturi disparate de frază, poate varia formulările pentru a realiza operații complexe de denominare, conceptualizare, explicație, etc. Cât despre hetero- reformulări, acestea sunt indispensabile derulării secvențelor de intercompreensiune și procesului de predare sau învățare, e, a interacțiunilor analizate între vorbitorii nativi și nenativi.